

TOKUTOMI ROKA

Sónani¹ feljegyzések

Január első napja

Korán kelek, merítek egyet a friss vízből², megmosakszom, elfogyasztom az újévi rizs utolsó maradékát, aztán megmászom a Szakura-hegyet. Elnézek a Fudzsi-hegy irányába, nem látok semmit, mert szemérmesen ködbe burkolódzott.

Amikor a hegyről lefelé jövök, keresztül megyek egy Zusi nevű falun, s látom, hogy az egyik ház körül vagy harminc-negyven kamélia virít. Mellette egy szilvafa, mintha foltos lenne a törzse, de csak az ott pihenő pillangók terítették szét a szárnyaikat. Meglepődötten látom, hogy a szilvavirágok már kinyíltak!

A napfényes helyeken, ahol eltűnt a hó, ibolyák bújnak meg, egy-két gyermekláncfű is virágzik.

Minden csónakot zászlócskák, fenyőgallyak díszítenek. Az ünneplőbe öltözött falusi kislányok tollaslabdával játszanak, papírsárkányokat eregetnek.

Hát igen, ilyen az ünnep falun. Kicsit szomorkás, mégis január elseje van.

Január 1.

A tél hatalma

Még mindig nem olvad el a hó, a föld sápadt, a víz megfagyott, minden élőlény jól becsukta a száját, szinte alig ad valami életjelt.

Végigmegyek a homokon a fenyők között, aztán kiérek a mezőre. Északi szél cibálja a halántékomon a hajtincseimet, szinte megfagy a kezem, amelyben a sétatotot fogom. Itt is, ott is, mint megannyi hóbucka, felhők úsznak az égen, s kiszáradt hegyek és síkságok húzódnak, ameddig a szem ellát. Amikor átmegyek a patakot átszelő hídon, parányi táncoló hópelyhek hullnak a felhős égből, de a havazás csakhamar eláll.

Tél van! A hideg mezőre hóba bugyolált kunyhók árnyéka vetődik. A mező már félig hófehérre sápadt.

Morajlik az erdő, olyan, mint a tenger hullámainak robaja. Ez a tél hangja! Összeszorul a szívem a hóba öltözött, összeszáradt levelek susogásától.

Lehet, hogy mégse jön el a tavasz?

Egy nő szétgereblyézi a havat a falu szélén, tépi, szaggatja a fűvet, ami még megmaradt a hó alatt. A falusi sövényen bíborvörös kaméliák, s itt is, ott is már feltűnedeznek a szilvavirágok szirmai.

Január 10.

Zúzmarás reggel

A kézmosó tálban a víz megfagyott, vastag jégréteg borítja. Ha kimész a szabadba, az út két oldalán zúzmara lepi a tengeri moszatot, olyan, mintha hó volna rajta. A Tagosi folyót vékony jégpáncél takarja, de amikor jön a dagály, recsegve, ropogva megtörik, aztán a jégtáblákat magával ragadja az ár, s viszi a folyás irányába.

Amikor leereszkedsz a folyóparton, a bozótok közt a megfagyott sárban tapicskolsz. Ha széthúzod a zúzmarával borított friss hajtásokat, öt-hat szalonka rebben fel, csapkodnak szárnyaikkal, majd eltűnnek a túlparton, a sűrű csalitosban.

A erdő a parasztudvarok szélén ér véget. Mint ibolyaszínű selyemfátylak, kitergetett halászhálók lebegnek a reggeli napfényben. Itt-ott megcsillannak, mintha fehér szárnyak vagy ezüst törmelékek lennének bennük. A jég kifeszítette a hálókat.

¹ A mai Kanagava megye területén fekvő vidék, a Miura félsziget és az Izu félsziget között.

² Japánban újév első napján a környező forrásból vagy kútból friss vizet szoktak hozni, hogy legyen egész évben friss vizük, ezt még aznap megízlelik.

A nap egyre magasabbra szökik, miközben a két partot beborító jég is olvadni kezd, s ahol már felolvadt, az ég kékjét, az elszáradt nádat, a megsárgult fenyőket, a csillogó hálókát veri vissza a tócsa.

A folyás irányában felfelé megy a csónak, miközben felkavarja a jeget. Megrakták tengeri moszattal egészen a pereméig. Némi alkudozás után a csónakos eladja a fogást egy izmos parasztnak. A tengeri moszatot az árpához keverik, hogy feljavítsák. A fogás, mellyel tele volt a csónak, mindössze harminc-negyven szent ér.

Január 16.

Ragyogó nap

Ma ragyogóan tiszta nap van.

A folyó felett pára lebeg, az út, mint a vas, a földet zúzmara borítja.

Feltöröm a jeget a kézmosóban, kezem mosok, miközben elnézek a Kozan hegy felé. Néhány férfi tüzet rak a köhögéstől óvó Dzsizó szentély előtt. Beszélgetnek. Kék füst kanyarog a hegyről, s eloszlik a reggeli napsugaras égben.

Aztán a férfiak elmennek az erdőbe, hogy fehér nádat vágjanak.

A hegytetőn kezdik a munkát, nyikorog, sír a nád, a szemük láttára lesz félig kopasz a hegy, mint mikor a fejről a haját borotválják. Egymás után dobják a mélybe a kötegekbe kötött száraz nádat, s már mind a hegy lábánál hever.

A reggeli napsugár betölti a kertet. A szomszédasszony feltúrta a kimonója ujját, mos a kútnál. A házinénink ott guggol a napsütésben, retket tisztít, hogy megsavanyítsa. Három-négy gyerek, akik ebben a két házban laknak, ott ugrándozik körülötte.

„Milyen jó meleg van ma!” – szól az asszony, ahogy elhaladok mellette.

Délután kezdődik az apály. A sekély vízben, a folyó torkolatánál lányok szedik a zöld tengeri moszatot és az osztrigát. Vágják a nádat – csak úgy reccs-ropog – fenn, a síkságon, a folyó felső folyásánál az emberek.

A hegy árnyékában meghúzódó rizsföldeken még fehérlett a jég, de már olvadni kezdett, s zúgva jégtáblákra hullott szét. Belépek a Dzsizó szentélybe, ahol az imént még tüzet raktak, s akkor veszem észre, hogy a japán birsen már megjelentek a bimbók, a kökény virága viszont elhervadt.

Férfiak és nők jönnek le a hegyről, elszáradt fenyőágakat, nádat meg gereblyét hoznak, mellyel a tűleveleket lehet összeszedni.

Szűnni nem akaró kopogás hallatszik a szomszédból, rőzsét vágnak.

Január 25.

Hóesés

Fölkelsz, kilépsz a házból, de se az eget, se a földet nem látod, mindenütt hó van. Délig apró pelyhekben esik a porhó, délután azonban nagy puha hópelyhek, vattapamacsok hullanak egészen alkonyatig.

Ha félrehúzd a tolóajtót, sűrű függönyként nagy összevisszaságban, aztán ferdén repülnek lefelé a fehér jáspis parányi szemcséi. Mintha ködön át rémlene föl a Kozan hegy képe a hóesésen át.

Ha a szélnek feltámad a kedve, a hóbuckák felemelkednek a magasba, s elszállnak a nagy messziségbe, ahova kedvük tartja.

³ A gyerekek és az anyák védőszentje.

Délután még jobban esik a hó, a kocsisok már nem tudnak közlekedni az utcán. Reccsenést hallok: letört egy nagy ág, nem bírta a hótakaró súlyát.

Fehérbe burkolódzott az egész világ, csak a folyó sötétszürke, sirályok röpködnek fölötte, s vagy tíz sirály ringatózik a víz tetején. Időről időre kettőhárom fölrebben, vízcseppek csillannak körülöttük, kiterjesztik szárnyaikat, megpróbálnak repülni a hóval, széllel szemben, de a süvítő szélről nem tudnak, erőtlenül újból a vízre ereszkednek.

Esik a hó egész nap, hóihar kavarog... mintha hóba vájták volna az egész világot, az emberek se mozdulhatnak ki házaikból. Így köszönt be az éjszaka. Tíz órakor fogom a lámpást, kimegyek, még mindig esik a hó.

Február 16.

A higan⁴

Ma kezdődik a higan ünnepe.

Nem nyílt ki időben a szilvavirág, így aztán összekeveredett a naptár. Már kibújtak az árpa zöld hajtásai. Most borul virágba a borbálfű, a kamélia pedig egymás után veti le szirmait, ettől lesz bíborszínű a föld.

Ha kimész a földekre, a mezsgyéken virít a mezei zsurló, a vadpetrezselem, a pásztortáska, az indiai őszirózsa, a hagyma, az üröm, a lábadnak is alig találsz üres helyet.

Virágzik a kínai kel, már nyitogatja zöld ernyőcskéit a hagyma is. Árnyékukban elragadóan szépek a szemérmes ibolyák.

Itt is, ott is feltűnedeznek az ösvényen a gyermekláncfű kis napkorongjai. A japán birs is szétnyitotta piros ajkait.

Hallgasd csak a Tagava folyó csobogását! Duzzad, hömpölyög, mintha maga a tavasz gazdagította volna bő vizével. A ma született ebihalak – mindegyik vagy öt bu⁵ hosszú lehet – már ott úszkálnak a langyos vízben. Készülődnek a parasztok, nekilátnak a munkának a rizsföldeken.

A folyó partján száraz levelek, régi gyökerek közt kidugja fejét a számtalan bimbó, a japánfűn már nagyok, a bambusz hajtásain még kicsik, úgy piroslik mindegyik, mint a hajnal.

A földeken már csalogány csattog, a szomszédban a gyertyánszilfán nemrég tanyát ütött a pacsirta, s minden nap elénekli nekünk a dalát.

Március 18.

Tavasztó a földeken

Sűrű zöldek a lombok, smaragdszínben lépkednek a falvak, a nád is megnőtt, a folyó pedig keskenyebb lett.

A folyó felső folyásánál állok, nézem, mint bukik le a nap a falu mögött.

A Kocubo foknál a napkorong már elérte a lila színben pompázó hegyet a sötétké falu fölött.

A dagály egyre inkább megtölti a folyó medrét, növekszik a víz szintje, a felszíne habzik, mintha hógolyók úsznának a tetején. A habok puhán megérintik a zöld nádak árnyait, aztán elérik a folyó felső folyását.

A túlparton kiterítették a hálókat. Embereket nem látni, eltakarja őket a bozót, de ahányszor megemelik a hálókat, a lenyugvó nap sugarainak aranyló ibolyaszíne megcsillan rajtuk, a vízcseppek, mint apró drágakövek, a folyóba hullanak.

Nemsokára, mint égő vörös labda, a hegy mögött lebukik a nap. Utolsó sugarai a bozót fölött befestik az eget, s a bíborszín most ott úszik a folyón. Egyre dagadó vizét bevilágítják a nap utolsó sugarai, a zöld hajtások árnyait szinte magához vonzza a dagály, hátán hordja a fehér habot, s szinte felszívja a bozót sötétké színét. S lám, már el is nyelte a kis fahidat.

⁴ Buddhista ünnep. Szanszkrit megnevezése: faramita, a napéjegylenlőség hetének ünnepe.

⁵ 15,15 cm.

Időnként a bozotos árnyai közt reszketve feltűnik egy-egy hal, megcsillan, majd a kék habok meg a kis örvények elnyelik.

Lágy esti szellő fujdogál, a napsugár is egyre sápadtabb. Árnyékba öltözik a nád, s mint az elhaló ének, végéhez közeledik a nap. Egy szentélyből felzengő harang zúgása lassan végighömpölyög a földeken.

Nemsokára koromsötét este borul a földekre, s a házakban kigyúló lámpák fénye vörösre festi a tolóajtót.

Május 10.

Szilvaesős évszak⁶

Esik, aztán eláll, majd újra esik. Az esőcseppek koppanására szüntelen ráfelel a varjak és a békák kórusa.

Amint egy percre eláll az eső, kimegyek. Cuppogva lépkedek az árpaszalmával kevert sárban, így sétálok végig a falun. A fák lombjaitól árnyékban álló házakban szilvát magoznak az emberek. A kiszáradt földeken édesburgonyát ültetnek az asszonyok.

A vízzel elárasztott földeket már mind beültették, aransárga az ifjú hajtás, de még nem szökkent szárba. Még sok a víz a földeken. A békakuruttyolás hangja mindent betölt. Tompán zubog a víz, amint átömlik az egyik földről a másikra. Valójában az idő, a tavaszi eső ideje elegyedik szóba ezzel a hanggal.

A kék tükörsima víz betölti a folyót. Sárga szalmakötegek ringatóznak rajta, hol elsüllyednek egy picit, hol meg továbbúsznak a felszínén. Itt-ott a partmenti nád már kinövesztette seprücskeit. A gyerekek is itt horgásznak, leterítették a levágott nádat, angolnát, kölöntét fognak.

Sűrű, nehéz a levegő. Lám, a falvat beborító pára nem száll föl: beteríti a földet.

Sötétkében játszanak a hegyek, mindenütt sűrű a zöld lomb. Lám, ha egy vízcsepp leesik, nem folyik széjjel, hanem szinte elolvad.

Az erdőben baglyok rikoltoznak.

S az eső megint rákezd.

Június 18.

Nyár

Elmúlt a tavaszi esős évszak. Igazi nyár lett.

Elhúzom a tolóajtót, leeresztem a bambuszfüggönyt, leülök. A függönyön túl felkéklenek a hegyek, fehér ruhában emberek jönnek-mennek. A Fudzsi-hegy is nyári díszbe öltözött. Friss zöldszínű az új ruhája, csúcsát hó borítja. Ugye érzitek a hűvös szelet, amint könnyedén átrepül a Szagami-tenger kék bambuszgyékénye felett?

Ma először lehetett hallani a kabóca cirpelését a Kozan hegy felől. Ez a magányos hang olyan tisztán hallatszik, mint egy ezüst harang.

A hegyek felől leszáll az este, s vele együtt eljön a hűvös idő is. Ha kilépsz a házból, a folyónál embereket látsz, halat fognak. Tréfálgozás, nevetés hallatszik. Valahonnan furulyaszó hangzik. A gyerekek tűzijátékot gyújtanak. Beköszöntött a nyár.

Július 20.

Hűvös este

Lebukott a nap. Ülök a kőkerítésen, lógatom a lábam, pecázom.

Előttem a folyó, a nap utolsó sugarai megcsillannak a vízen. Mögöttem zöld nád susog.

⁶ Június 10-től július 10-ig tartó időszak, a szilvaérés ideje is.

A dagály fokozatosan megtölti a folyó medrét. A víz olyan áttetsző, mintha nem is volna. Még a mélyben is világosabb, mint medrében a talaj színe. Kis angolnák siklanak elő a hínárból, aztán visszabújnak. Csapatba verődve úsznak a vízben a fiatal kárászok, még csak az idén születtek, s színük olyan, mint a világoskék drágaköveké, árnyékuk meg-megcsillan a folyófenéken.

A kőkerítés réseiből egy kis hancúrozásra előbújtak a barna kölönték, aztán hamar elsiklanak, nehogy a felējük közeledő tarisznyarakok ollói közé kerüljenek. A parányi garnélák a cölöpbe kapaszkodva másznak fölfelé, a remeterák pedig a kerítésen csüngenek, majd mintha végső kétségbeesésükben tennék, hanyatt-homlok a folyófenék irányába vetik le magukat.

Ha a folyás irányába lefelé nézel, úgy tűnik, mintha ott is lenne a folyónak felső folyása, arra folyik a víz, melyet a hűvös szél hajt tovább, ott, lenn pedig a hegy sötétzöld árnya látszik. Amikor a dagály megtölti a folyó medrét, a morajló árban kihuny az alkonyi nap fénye. Hamarosan az utolsó esti sugarat is elviszi magával a folyó árja. Kis halak raja tűnik fel itt is, ott is, de a folyó folyik tovább, s a kis csapatokat újra meg újra átrendezi a víz sodrása.

A víz árama átfésüli a megtépett hínárt a folyó fenekén, úgy tűnik, mintha a felszínre úszna. A kis halak számtalan raja sem akar elmaradni a hínártól, együtt siklanak a folyó áramával.

A víz már a lábam ujjáig ér, kihuny az utolsó fénysugár is, a dagály eléri csúcspontját. Egy fiatal tengeripér kiugrik a folyóból, aztán visszaesik. Olyan a hangja, mintha egy követ dobtak volna be a vízbe.

Július 20.

Emléktűzek

Ma van augusztus 13. Ezen a vidéken a holdnaptárhoz képest egy hónapos késéssel tartják a *bon*⁷ ünnepet, amely éppen ma kezdődik. A nap lement, az esti dagállal együtt beköszönt az esti szél is. A folyó torkolatánál álló csónak árboca mellett feltűnik a nyolcnapos újhold ezüst sarlója.

A házinénink egy köteg szalmát hozott ki a folyó partjára, melybe egy japán cédruságot helyezett, most meggyújt egy gyufát, hogy aztán elégesse a szalmaköteget. A szalma meggyullad, felkap a láng.

Az öreg néni vizet merít egy kancsóval, néhány vízcseppel meghinti a tüzet, aztán apró darabokra vágott padlizsánt vet a lángok közé, két tenyerét összetéve így imádkozik:

– Nagypó, kis unokám, szülessetek meg újra, ahogy most ez a tűz születt. Kérve kérlek, gyertek haza megint!

Az ötesztendő kisfiú is, aki két évvel ezelőtt elveszítette apját és anyját, összeteszi a tenyerét, s könnyörögve nézi a lángokat.

A folyóparton itt is, ott is tűzek égnek. Odamegyek az egyikhez: egy öregasszony, aki már nyolcvanéves is elmúlt, füstölőkkel a kezében jár fel s alá, a fellobbanó tüzet nézi. Tavaly halt meg a férje.

Mindenütt ropogva gyullad meg a tűz, amely hamarosan hamuvá lesz. Az esti dagálytól a víz csobbanva verődik a kőkerítéshez. Talán a szórtan hold is minket figyel az égből.

Lehet, hogy azok, akik már nem élnek, nem tudják ezt?

Vagy az is lehet, hogy nem halljuk az esti szelet, amely azt susogja: „Tudjuk!”?

Augusztus 13.

Csónakázás a folyón

Beülök a csónakba, felfelé evezek a Goszaigo folyón.

A nap lebukik, utolsó sugarai tükröződnek a vízben. Az erdőből kabócák kórusa zeng.

A csónak az alkonnyal együtt csurog le csendesen a folyón. A dagálytól egyre emelkedik a víz, a homokos parton nőtt zöld nádat már félig belepte. Csónakom előtt keresztbe fekszik a hegy kék árnyéka, időnként egy-egy fiatal tengeripér jelenik meg, hatalmasat ugrik, alakja fehér rajzot mintáz a levegőben.

⁷ Halottak ünnepe, általában augusztusban tartják, országreszenként különböző napon.

A nap már eltűnt. A víz fehér, partjai feketéllnek. Köröttem zúg a kabócák és tücskök kórusa, rikoltoznak a baglyok. Fehér kócsagok kiáltásai nyelik el az eget.

Augusztus 20.

Őszi napéjegylenlőség

Ma van az őszi napéjegylenlőség.

Reggel felkelek, kimegyek, s látom, hogy fehér harmat lepi be a földet. Mindent harmat borít: a rizs kalászáat, a sás, a japánfű és a nád virágát. A bogarak zúgása olyan, mint szünni nem akaró vízcseppek koppanása.

A hét közepén visszajöttek a kamakurai és a fudzsizsavaí zarándoklatból a fiatalok és öregek, a férfiak és nők, mindkét irányból ömlik az emberáradat, mintha vetélő szőné az út vásznát.

A folyónál az emberek kölöntét horgásznak. Vakít a déli nap heve, az eget betölti a napfény. nem fúj a szél, a dagály kék vize megtölti a folyómedret, az utak tele emberekkel, gébicsek hangja zeng a fülünkben, a levegő tiszta, az ősz átjárja a lelkem.

A nap lebukott. Sötét már a fügefák leveleinek árnya, s az estével együtt lehervadnak a lótuszvirágok. Vadlibák hangja hallatszik az égből.

A hold már tizenöt napja az esőfüggöny mögé rejtőzött, ma este előbújik. A homok, mintha zúzmara lepte volna be, szinte észrevétlenül fehéredett ki a kertben, a földre fekete csíkokat festenek a fák arnyai.

Mintha hóbucka volna, olyan a holdsugarban fürdő bokor a kertünkben.

Szeptember 23.

Egy csodálatos késő őszi nap

Ma csodálatos nap van.

Reggel felkelek, megmosakszom a kútnál. Halvány ibolyaszínű az ég, a hegyek környékét még reggeli árnyak fedik. Kakasok kukorékolnak az ólak sötétjében, a verebek pedig már ott csiripelnek a faágakon. Lehűti az arcomat a hajnali szél.

Kimegyek a folyópartra. Sekélyebb a szintje, a medre beszűkült, a csónakok nem mozdulnak, mintha mély álomba merültek volna.

A házak kapui még csukva vannak. A homokbuckákon sikló lemenő holdsugarakon lépkedek, aztán megállok a torkolathoz közel: nézem a Fudzsi-hegyet.

A hegy még mindig halvány sötétkékre burkolódzik. Fénycsíkok játszanak a Szagami-tenger felszínén. Az ég nyugati részén rózsaszín csíkok, s amerre a szem ellát, minden sápadozik, mintha jéggé dermedt volna.

Egy dalt hallani a Könnyező Kócsag sziklája felől, ez a falusi kocsis, aki teherrel megrakott szekeren ül, hangja, mely szinte széttöri a jeget, megremeget a reggeli légből, énekét lovai patáinak dobogása kíséri.

Később nyugaton a rózsabíbor egyre lejjebb és lejjebb ereszkedik, már ott van a Fudzsi hegy mögött, mintegy nyolc vagy kilenc gó⁸ csak, de a csúcson még nem látszik egyetlen vörös fényfolt sem.

⁸ gó – 0,33 négyzetméter

Este ugyanezen a helyen állok a homokos folyóparton, ahonnan reggel a Fudzsi hegyet néztem. A Könnyező Kócsag szikla jobb oldalánál mindjárt lebukik a nap, fénye vakító, szinte elviselhetetlen szememnek.

A Könnyező Kócsag sziklát sötétség borítja, a kőkerítést is, melyhez egy csónakot kötöttek. A felgöngyölített vitorlát az árbochoz erősítették, a közepe még árnyékban van, de a két-három hajókötél, mely ferdén csüng le róla, arany színben pompázik, ahol a nap rásüt.

A víz eltűnt, széles lett a homokos folyópart. Egy paraszt a vízben áll, melyen a lemenő nap sugarai cikáznak, a trágyás hordót mossa. A homokos parton kagylókat, csigákat szedegető gyerekek alakja is fekete árnyakat vet a vízre.

Ha a Fudzsi-hegy, a Szozu hegygerinc irányába nézel, mindent elmosódó ibolyaszín borít.

Mint egy nagy labda, legurul a nap. Először mindent fehér aranygyűrű vesz körül, aztán a napsugár szinte összesűrűsödik, és az aranyló égboltra sárga drágaköves hull, amelybe már bele is lehet nézni. Minden pillanatban változnak a színek: a hegyek ibolyaszíne egyre sötétebb lesz.

A nap hamarosan az Izu hegy mögé bújik, már-már alig látszik, csupán arany gerince ragyog, aztán csak egy fényes pont marad, végül eltűnik teljesen. A házak délnyugati oldala, amely eddig esti fényben ragyogott, hirtelen hideg kék lesz, s egyszerre úgy érezni, mintha ég és föld között minden élő kipusztult volna.

S valóban, a fény maga az élet!

Ámbár a nap utolsó sugarai még látszanak, Szagami és Izu hegyláncai előbb sötétibolya színűek, majd mélykékre változnak.

Az alkonyi menny aranyánál is égőbb bíborban játszik, aztán egyre sápad, halványbarna, mintha megfüstölték volna ott, ahol a nap lement, körülötte pedig halványkék és ibolya színű.

Nem sokkal a naplemente után feljön a Hajnalcsillag.

Az utolsó fénysugár még ott van az égen, s tükörképe is megcsillan a víz tetején.

Bámulod ezt a gyönyörű estét, s úgy érzed, hányszor, de hányszor el tudnád nézni napról napra a természet megújulását.

November 24.

A téli napforduló

A téli napforduló napja van ma.

Kinn vagyok a földeken, s látom, hogy a fagy szétkaszabolta a fűvet. Lehangelő a téli táj. A széllel feleselő száraz nád susogása, a parti fűz csupasz ágai közt csicsergő barázdabillegetők, a kiszáradt kis patak mind-mind azt jelzi, hogy hamarosan véget ér az év.

December 22.

December 31.

Csak nem akar kiderülni; bár nem esik, borongós az idő, komoran búcsúzik az év.

Egy fenyőt hoztak nekem az erdőből. A folyón felsorakozott csónakokat is a szokásnak megfelelően kötelekkel összekötött fenyők töltik meg.

Köröttünk nyugalom, s nyugalom van a házamban is: nincsenek vendégek, nincsenek hitelezők, nincs semmi gazdagság. Ilyen egykedvű nyugalommal fejezzük be az évet.

December 31.

Vihar Judit fordítása